

Градското земеделие като стратегия
за повишаване на качеството на
живот на градските общности

ДО
Г-Н НИКОЛА БОНЧЕВ,
КООРДИНАТОР НА ИНИЦИАТИВА
„ГРАДИНА ЗАДРУЖБА“

Уважаеми г-н Бончев,

В отговор на Ваше искане за експертно становище относно ефектите от градското земеделие върху градската среда и качеството на живот на градските общности, целият изследователски екип, работещ по проект на тема **„Градското земеделие като стратегия за повишаване на качеството на живот на градските общности“**, финансиран от Фонд Научни изследвания на МОН, бихме искали да представим нашите научни резултати за развитие на градското земеделие и, в частност, да изразим подкрепа и загриженост за устойчивото развитие на „Градина за Дружба“ – първата и най-дълго работеща градска споделена градина на територията на Столична община.

Със стартирането на проекта изследването на градското земеделие стана част от академичното познание у нас, като за първи път градското земеделие получи признание като феномен, заслужаващ задълбочен анализ и получаване на надеждно научно знание за същността и обществените ползи от него.

Изследването се провежда от екип от социолози от Института за изследване на обществата и знанието при БАН, заедно с други учени - специалисти по икономика, екология и ландшафтна архитектура и урбанистика.

Първият етап на изследването приключи с:

- провеждане на качествено изследване (дълбочинни интервюта с ключови актьори и заинтересовани страни от различни сфери, фокус групови дискусии и експертни оценки) на социално-икономическия, природния и институционалния контекст на развитието на градското земеделие на територията на Столична община (в т.ч. проучване и категоризиране на разнообразните форми на градско земеделие, които съществуват в София);

- идентифициране на заинтересованите страни, ангажирани в дейностите по градско земеделие, както и институциите, регулиращи и контролиращи ресурсите, необходими за тяхното изпълнение.

В резултат на това бяха изведени следните основни констатации за характеристиките на градското земеделие в София и неговите ефекти върху градската

среда и качеството на живот на градските общности, към които бихме искали да насочим вашето внимание:

1. Разнообразието от градски земеделски дейности на територията на Столична община, имащи социално, икономическо, екологично и образователно значение, включва инициативи с различни функции:

- образователни функции (в детски градини, училища и университети);
- социални функции (моделът на „Градина за Дружба“);
- научни и изследователски функции (върху експериментални площи в университетите и научните институции);
- търговски и бизнес функции (малки семейни стопанства предимно в крайградски райони).

2. Образователният ефект върху децата и юношите в частност се разглежда като най-ценният принос за обществото, който градското земеделие създава. Общоприето мнение е, че ако младите хора знаят повече за храната (нейния произход, методите на производство, сортовете и породите, вредителите и болестите, начините за подготовка и т.н.), те биха развили по-отговорни модели на потребление и про-екологично поведение и биха правили по-здравословни избори в храненето си.

3. Механизми за подобряване на качеството на живот на градските общности:

- **социалните ефекти** върху качеството на живот, които нашите респонденти

посочват, са резултат от изграждането на общности на основата на взаимопомощ и солидарност, доверие, общуване и споделени ценности; на по-здравословен начин на живот чрез консумиране на по-качествена храна, физическа активност на открито и смислено прекарване на свободното време; на лична удовлетвореност от собствените усилия за отглеждането на храна, на по-екологосъобразен начин на живот;

- **екологичните ценности** са водещи за инициативите на градското земеделие –

запазване на здравето на градските почви, запазване на традиционни сортове, експериментирание с щадящи природата земеделски технологии (алелопатия, биологично и биодинамично земеделие, пермакултура, екзотични видове пчелни кошери и др.); облагородяване на изоставени и занемарени парцели, обгрижване на междублокови пространства; намаляване на отпадъците чрез рециклиране на домакинските органични отпадъци като компост и др.

Излагаме част от най-важните изводи от първия етап на проучването ни върху градското земеделие в столицата (по-подробна информация за проекта - на сайта <https://www.urbanagriculture-bg.com/>), за да аргументираме значимостта на инициативата „Градина заДружба“, където особено видимо се проявяват социалните и екологични ефекти от практикуване на градското земеделие. В четиригодишната си история Градината се наложи като успешен модел на споделено гражданско участие за облагородяване и поддръжка на терен чрез отглеждане на чисти от пестициди зеленчуци, укрепване на комуналния дух и приобщаване на все повече хора (повече от 50 са активните и редовни градинари към момента) към по-здравословен хранителен избор и начин на живот, към екологични ценности и отношение към средата, към доверие и споделяне, солидарност и взаимопомощ в човешките отношения.

На фона на разрастващите се инициативи на градско земеделие в София – например, ще споменем стартиралата в края на 2017 г. гражданска "Инициатива за развитие на градско земеделие" в столицата, обединяваща отделни граждани и няколко неправителствени организации и работеща в сътрудничество с „Визия за София“ към ОП „Софпроект“ за създаване на онлайн карта на потенциални терени за градско земеделие, „Градина заДружба“ е безспорно подходящ модел и еталон за бъдещи споделени пространства за градско земеделие.

Искрено се надяваме, че на базата на тези научни данни, инициативата за градско земеделие „Градина заДружба“ ще получи подкрепа и съдействие от страна на отговорните институции и органи на местната власт с цел укрепване и устойчиво развитие на инициативата, оценявайки постигнатото досега чрез инвестирането на труд, собствени средства, време, както и на завладяваща и споделена общностна енергия.

С уважение,

Доц. д-р Мариана Драганова,

Ръководител на проект „Градското земеделие
като стратегия за повишаване на качеството на
живот на градските общности“

14 декември 2018 г.

София